UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Feria. iii. post p[ri]ma[m] d[omi]nica[m] aduentus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Visual Library

teris oibꝫ occupari pōt: ipleri aūt nō pōt. Capax eni̅ dei ē: et q̄cq̄d deo min⁹ ē eam n̄ implebit. Idē ſup can. ſer. lxxxiij. Quid nō tute p̄ſumat aia apd̄ eū cui⁹ ſe inſignē cernit imagine: illuſtrem ſi̅litudine vouit: tm̄ eſt vt curet nature ingenuitatē vitē ho neſtate ſeruare. Attendite ḡo miſeri pec catores anie dignitatem ⁊ erubeſcite ⁊c.

¶ Secūdū eſt liberalitas collatiua. ſ. ipſi⁹ dei ſeipm liberaliter ꝯferēt᷒. Vn̄ audi diuinā ſapiam di. Prouer. viij. Delitie mee eſſe cū filijs hoim. et Apoc. iij. Ecce ego ſto ad oſtiū ⁊ pulſo: ſiq̄s vo. meā audi. et ape. ia. introibo ad illū ⁊ ce. cum illo ⁊ ipe mecū. Vide bn̄ q̄ libent ſe offert. Et can̄. v. clamat. Api mihi ſoror mea: imaclata mea: colūba mea. Vide bn̄ q̄ dulcit̄ iuitat O pctōr indurate q̄ inexcuſabil̄ es ſi grāz n̄ habes. oibꝫ eā offert queadmodū ſol lumen ſuū offert vbiqꝫ: aperi feneſtraz ⁊ intrabit. Vn̄ dt̄ Innocē. Grām q̄dē pmereri nemo pōt q̄ gratꝫ dat̄. ſed demereri q̄ſqꝫ pt. Et Anſ. Hō non hꝫ grām: non q̄ hāc nō dat de⁹: ſed q̄ non accipit hō. i. nō ſe diſponit ad recipiendū. ¶ Tertium eſt benignitas cōformatiua. Et benignitate nāqꝫ ieſtimabili aduētū ſuū ꝯformat diſpoſitiōi recipientis. Cypan⁹ ad Donatū. Quantū illuc capacis fidei afferim⁹: tātū inde grē inundāter haurim⁹. Et Bern̄. Qualē te p̄pauerꝫ deo: tal̄ oportet vt tibi appeat de⁹. Exēplū. Alit̄ appuit dn̄s diſcipulis euntibꝫ in emaus Lu. vlt̄. et aliter diſcipulis clauſis: ibidem. ⁊ Jo. xx. Vere ḡo ⁊ nos ex anio diſponam⁹ et pfecto nob̄ veniet grāz largitur⁹. O vere (ſic dt̄ Ber. in meditatōibꝫ) btā mēs apd̄ quā de⁹ inuenit requiem ⁊ i cui⁹ tabnaculo q̄eſcit. Btā q̄ dicere poteſt: q̄ creauit me requieuit in tabernaculo meo. negare ei ſiq̄dē celi regez nō poterunt.

Pro tertio articulo Audi. ⁊c. O q̄ſa tui q̄ ad deū ſuſcipiendū ſe nō diſponūt. Dicit regla iurꝫ. Dānū qd̄ quis ſua culpa ſentit/ſibi: nō alteri dꝫ iputari. ff. de reg. iu. l. Qd̄ q̄s. Nō ē ḡo dānū ſubtractionis grē ſeueritati diuie iputādū: ſed hūane negligentie. xj. q. iij. Aud. Caue ḡo ne ſis ſic paup̄ cui offert̄ denarius aure⁹: nec tn̄ vult man⁹ apire vt recipiat. Si tal̄ fame morit̄: nōne inexcuſabil̄ ē: q̄ ſua culpa eſt ſi non hꝫ qd̄ comedat: Caue etiā ne ſis ſicut vinct⁹ cui cū apit̄ carcer nō vult exire. aut ſic infirm⁹ cui offert̄ medicina ⁊ renuit recipe. aut ſic ille cui lumē offert̄ ⁊ recuſat oculos apire. ſi eni̅ cadit: ſua culpa ē Expone q̄n̄ grā oibꝫ offert̄. Sz heu heu ſic dt̄ Joā. iij. Lux venit i mūdū ⁊ di. ho. mag᷒ te. q̄ lucē. q̄ ex h ſūt mag᷒ vitupabiles q̄ tenebras eligunt tpe plene diei. q̄n̄ ſicut dixim⁹ a pncipio Nox preceſſit: dies aūt appropinquauit ⁊c.

¶ Feriā. iij. poſt pmā dn̄icā aduentus.

Hora eſt iam

⁊c. Nunc aūt ppior eſt nr̄a ſalus q̄ cū credidim⁹ Rho. xiij. Hec eſt rō bona q̄re hora eſt ⁊c. quia nūc ppior eſt ⁊c. q̄ cū credidimus. ſ. a pncipio q̄n̄ fidē recepim⁹ Et hoc triplici de cauſa. Tū q̄ via ſalutꝫ lumioſior. Tū q̄ certior. Tū q̄ ſecurior. Lūinoſior inquā. q̄ ſic dt̄ Jo. iij. Lux venit in mundū. Certior: q̄a ipſam de⁹ oſidit. Jo. iij. Exēplū dedi vob̄ vt queadmodū ⁊c. Securior: q̄ vicꝫ hoſtis nr̄ debilior. ideo dt̄ Joā. xj. Nunc pnceps mūdi huius eijciet̄ foras. Nūc ḡo diligenter ſatagite ⁊c. ¶ Salutatio.

¶ Hora eſt ⁊c. Tres articuli.

Pro pmo articulo. An prior ſit hois excitatio ſiue a pcti ſomno ſurrectio q̄ ei⁹ illūinatio a luce grē: Qꝫ ſic. Pri⁹ eſt recedere a malo q̄ accedere ad bonū. Cōtra. Amb. Queadmodū intrās aim ſapiētis diſciplina/imprudētiam tollit: ita pfecta virt⁹ iniq̄tatē. ¶ Rn̄det Bona. in. iij di. xvij. De⁹ expellit p grām pctm̄ ſic ſol p radios tenebras. Vn̄ Act. xv. Fide purificās corda. Et cū cā p̄cedat effectū: infuſio grē p̄or eſt naturalr̄ expulſione culpe. Infuſio eni̅ gratie nō dicit pfectionē ſubiecti: ſed grē pductiōez ab agēte. Prior eni̅ natura ē grē pductio q̄ culpe expulſio facta p grām. ſic cauſa prior/prior eſt cauſato. Prior q̄ppe ē naturaliter culpe expulſio q̄ anie p grām informatio. Nō eni̅ informari pōt grā niſi p̄us expulſo ꝯrio. ſꝫ his duobꝫ prior eſt grē creatio. Hec Bona.

¶ Pro fundamento. Nō pñt ſil̄ eſſe pctm̄ ⁊ grā. Nā vt dt̄ Ariſt. in pdicamētꝫ. Cō

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

trarıa ſe inuicē ab eodē ſubiecto expellunt. Nō pōt ꝗ recipi balſamū diuine grē niſi p̄us ablato pc̄ti fetore. Nā vt dt̄ Horacius in ep̄lis. Sincerū niſi vas q̄dcūq₃ infūdis aceſcit. Ergo ꝗ q̄rit̄ An pc̄tor ⁊c̄. Dic r̄n. v(er)s. Ex ꝗ ↄclude q̄ miſeri ſūt q̄ neglīgūt excitari a pc̄ti ſomno. Et ſic p̄uati remanent luce grē ⁊ tenebroſi. Jo Prouer. iiij. Via impiorū tenebroſa: neſciūt vbi corruunt. Exiſtēs eī̄ in tenebris nō videt q̄ vadit: nec ꝑcipit q̄ in tenebris ſunt. Ideo p̄t interdū eſſe inter ſerpentes: aut in fetidis imūdicijs: aut iuxta p̄cipitiū: ⁊ nihil cogitare Sic eſt pc̄tor in pc̄tis dormiens. Attēdite o miſeri: videte ⁊c̄. O auari ⁊c̄. Aperite ꝗ mentꝫ oculos ⁊ fulgebit vob̄ lumen grē. ¶ Figura Act. xij. Petro vincto catenis lumē refulſit in habitacl̄o carcerꝫ: ⁊ cecidi. ca. de ma. ei9. Sp̄ūalr̄ pc̄tor catenis ligat9 in tenebris ē: et expectat̄ vt trāſeat vite p̄ntꝫ paſcha: et ſic miſer tradat̄ ꝑplo infernali. quēadmodū Herodes volebat poſt paſcha Petrū ꝑducere ꝑplo: vt hr̄ ibidem Sed diuīa benignitas lumē grē infundit ꝑ quā cōterent̄ ⁊ ↄfitent̄. et ſic cadunt catene pc̄torū. Et tūc cogitās ꝑicula p̄cedētia di. Nūc ſcio v.q.m.d.an.ſuū ⁊c̄. Aug9. in ſoliloquijs. Cōuerſus ſum ⁊ vidi tenebras ī q̄b9 fuerā: ⁊ abyſſum in q̄ iacuerā: ⁊ dixi Ve ve ve tenebris in q̄b9 iacui. Ve cecitati in q̄ lumē celi videre nō poterā. Ve p̄terite ignorantie in q̄ nō cognoſcebā te dn̄e. Sic faciatꝫ ⁊ dicatꝫ o pc̄tores ⁊ feſtietꝫ ⁊c̄.

PRo ſcd̄o p̄ art. In p̄cedēti ſermone dixim9 de p̄ma ↄſideratiōe ⁊c̄. Nūc de ſcd̄a dicēdū eſt q̄ eſt ↄſideratio certiſſime neceſſitatꝫ. Oib9 eī̄ certū eſt ꝙ ꝓneceſſaria eſt dei p̄ntia ꝑ grāꝫ. Sicut eī̄ oīs creatura in ſeipſa eſt defectibilis ⁊ indiget cōſeruatiōe vt ſubſiſtat ⁊ ꝑmaneat in eſſe nature: ſic omnis creatura rōnalis grā indiget vt ſit in bono eſſe. Grego. Nihil valet humana induſtria ſine adiuuāte dei grā. Et Aug. li. retract. Volūtas nr̄a niſi adiuuet̄ dei gratia: pie recteq₃ viuere nō pōt De hac grā dt̄ ap̄l's. j. Cor. xv. Abundantius oib9 his laboraui nō ego: ſed grā dei mecū. Eſt aūt grā ſiue dei p̄ntia ꝑ gratiam nobis neceſſaria ꝓpter tria.

¶ Propter expellendā demonis inhabitationem.

¶ Propter manutenendā eſſe ſp̄ūalis cōditionem.

¶ Propter euadendam eterni iudicis cōfuſionem.

¶ Primo ꝓpter expellendā demonis ihabitationē. Habitat eī̄ diabolus in his in q̄bus nō habitat de9. Apoca. xviij. Cecidit babylon ⁊ factā eſt habitatio demoniorū. Nō pōt aūt a corde hoīs expelli diabol9 niſi veniat de9. O q̄ miſeri q̄ diabolū a ſe expellere negligūt: maxie in hoc ſacro tp̄e dn̄ici aduent9. Bern. in p̄ma dn̄ica. Quid cauſe ē ꝙ inimico meo veſtroq₃ poti9 vultꝫ ſuire q̄ mihi Tales inq₃ mihi ſūt: q̄ vt dt̄ Guiller. lugdū. ſaluatorē venientē q̄ſi manib9 a ſe expellūt: q̄ſi murū faciētes int̄ ſe ⁊ ſaluatorē. Eſa. l. Iniq̄tates vr̄e diuiſerūt inter vos ⁊ deū veſtrum Miſeri inquā qui ſic diabolice ſeruituti ſe ſubijciūt. Joā. viij. Qui facit pc̄m ſeru9 ē pc̄ti. i. diaboli. Miſeri inquā q̄ ſic abutuntur diuine incarnatōis ⁊ dn̄ice natiuitatꝫ bn̄ficio: q̄d debite celebrare nō valem9 niſi dn̄s ipe ſp̄ūalr̄ concipiat̄ ⁊ naſcat̄ in cordib9 noſtrꝫ ſic vt dicere poſſim9 illud Joā. j. Verbū caro fa. ē ⁊ h. in no. ¶ Scd̄o ꝓpt̄ manutenēdā eſſe ſp̄ūalis cōditionē. Non eī̄ pōt aīa hr̄e vitā ſp̄ūalē niſi ꝑ dei grāꝫ. Ipa eī̄ eſt q̄ viuificat aīam ꝑ hoc ꝙ eam deo vnit ⁊ ꝑ talē vnionem deiformē facit Aug. ſup pſ. lxij. Sicut corp9 ſine aīa viuere nō pōt: ita nō niſi deo p̄nte aīa viuere valet. Ecōuerſo ꝓo dt̄ idē Aug9. iiij. de trini. Hec mors īpietaſ ē. q̄ vicꝫ ſepat aīaꝫ a deo. ¶ Tertio ꝓpter euadendā eterni iudicij ↄfuſiōeꝫ Nā ſcribit̄ Hier. xvij. Dn̄e oēs q̄ te derelinquūt ↄfundent̄: recedentes a te in terra ſcribent̄ ⁊c̄. O q̄ntā doloris ⁊ triſticie cauſam hn̄t tales. Exēplū: ſi duo ſunt in carcere q̄rū vn9 ſperat ſe liberandum q̄n iudex venerit. Alius ꝓo credat ſe morte damnādū: ⁊ dicat̄ vtriſq₃. Cras iudex veniet. ſic vn9 hꝫ cauſam gaudij. alter ꝓo cauſam doloris. In Vitaſ patrū di. abbas Amon cuidā fratri interroganti ſmonē. Vade ⁊ fac talē cogitationē tuā q̄lem habent hi q̄ ſunt in carcere. Ipſi eī̄ ſep9 interrogāt: vbi eſt iudex ⁊ q̄n veniet. et in expectatiōe ſuarū penarū plorāt. Sic debēt facere pc̄tores cū audiūt dn̄m venturū ad iudiciū. Tunc vehemēter cōfundent̄ impij

eo q͛ dñm a ſe abiecerũt. vñ dicet eis. Om̃
me dereliqſtis: ideo abijcio vos. iuxta il/
lud Lu. xiij. Diſcedite a me oẽs operarij ini
qtatꝭ. ibi erit flet⁹ ꝛ ſtridoꝛ dentiũ. Nunc
ergo feſtinate ꝛc̃.

PRo tertio art. Audiſtis ꝛc̃. Cauete
ne tãto dño inſideles ſitis. habet͛ em
xxxiij. q. v. Si apud. q͛ fidelitas ſeruanda
eſt dñis tꝑalib⁹. ꝗ multo magis ſũmo dño
Vñ ſicut dr. C. de hereti. l. Gaſaros. gra
uius eſt eternã ꝙ tꝑalẽ ledere maieſtatem
Pone caſum. Rex dedit cuidã domũ ma
gnificã: ſibi mãdat: volo apd te recipi: ille
negligit: imo aduerſariũ regꝭ in domo re/
cipit vt regi reſiſtat venienti. None tal' tur/
piſſime ingratitudis re⁹ ẽ ꝛ graui punitõe
dign⁹: Expone ꝛ applica: qm̃ ſunt dura i/
crepatiõe feriendi ꝛ horrenda ſnia dãnan/
di q̃ diabolo poti⁹ ꝙ deo cordis hoſpitiũ
aperiũt. Certe ſicut dt Ps. Tunc loqtur
ad eos in ira ſua. ꝛ in fu. ſuo cõ. eos. Tan/
toqꝫ ꝯfuſiores erunt q̃nto maioꝛa habue/
runt ſalutꝭ media q̃ ꝯtẽpſerunt. Vñ p ce/
teris grau⁹ ꝯfundent falſi chr̃iani: q̃bus
ſi vellet tã ꝓpinq̃ eſt ſua ſalus. Iuxta qd a
ꝑncipio diximus Nunc aũt propioꝛ eſt no
ſtra ſalus.

¶ Feria. iiij. poſt ꝑmã dñicã aduentus

HOra eſt iam
ꝛc̃. Abijciam⁹ opa tenebrarũ
ꝛ induamur arma lucꝭ. Rho.
xiij. Ideo abijcieda ſunt opa tenebrarꝝ: qꝛ
hoꝛa eſt iam ꝛc̃. Dicunt͛ aũt pctã opa te/
nebrarꝝ: qꝛ ꝓcedunt a tenebris ſpũalis ne/
q̃tie. ſ. a ſuggeſtiõe diaboli/ tenebrarꝝ ꝑnci
pis: ꝛ cauſant tenebras mẽtalis ignoran/
tie: atqꝫ ducũt ad tenebras infernal' miſe/
rie. De his expone illud Prouer. ij. Reli/
quunt iter rectum ꝛ ambulãt per vias te/
nebroſas: contra apli doctrinã di. Ephe.
v. Nolite cõmunicare opibus infructuoſis
tenebrarꝝ. Ex oppoſito aũt virtutes dicũ/
tur arma lucis. qꝛ q̃ muniũt ꝛ ꝓcedunt a
luce recte rõnis ſiue cognitionis/ faciũt lu
cẽ ſancte exeplationis: et ducunt ad lucem
eterne glorationis. Io. iij. Qui facit ve/
ritatem venit ad lucem. Salutatio fiat.
¶ Hoꝛa eſt ꝛc̃. Tres articuli.

PRo primo. An oĩs ſomnus peccati
ꝓcedat a ſuggeſtione diaboli: Q, ſic
Diony. iiij. ca. de diui. no. Multitudo de
monũ cauſa ẽ omniũ maloꝝ et ſibi ꝛ alijs.
¶ Contra. Aug. li. d di. dogma. Non oẽs
cogitationes male a diabolo excitant͛: ſed
aliq̃tiens ex nři liberiarbitrij motu emer
gunt ¶ Rñdet Tho. j pte. q. cxiiij. Indi/
recte q̃dem diabolus eſt cauſa oĩm pecca
toꝛum. quia ipſe inſtigauit primũ hominẽ
ad peccadũ ex cui⁹ peccato tranſſecuta eſt
humano generi pronitas ad omnia pecca
ta. Directe aũt non eſt cauſa omnis pecca
ti. quia q̃dam ex liberalitate arbitrij com
mittunt͛ et carnis coꝛruptiõe. Hec Tho.
¶ Pro fundamento. Etiã nullus eſſet di/
abolus: verum eſt quod ait Sene. ad Lu
cillũ. In vicia alter alterꝝ trudim⁹. Et qd
dicit Ariſto. iij. Ethic. In nobis. i. in no
ſtra poteſtate virtus eſt: ſimiliter ꝛ mali/
cia. Caro etiam ꝓpꝛia etiãſi non eſſet dia/
bolus/ in vicium trahit. Unde Galte in
alexan. Allicit illecebris animã caro: nõ ſi/
nit eſſe ꝑncipij memorẽ vel cuius imagi/
nis facta ſit: aut quo rurſum reſoluta car/
ne reuerti debeat. Inde boni ſubijt igno/
rantia veri. Cum ꝗ querit͛ An omnis ꝛc̃.
Dic rñ. vt ſ. Ex qua conclude q͛ ſi a dia/
bolo cauendũ eſt: iuxta illud. j. Petri. v.
Aduerſari⁹ veſter diabolus tanqꝫ leo ru/
gi. ꝛc̃. Tamen etiã maxime cauendũ eſt a
ꝓpꝛia carne. qm̃ vt dt Paulus ad Gal' v.
Caro cõcupiſcit aduerſus ſpũm. Et mul/
to magis cauendũ a ꝑuerſa volũtate. qm̃
ſicut dicit Bern. A coꝛde ſicut a radice ꝓ
cedunt bona ꝛ mala. Videte ꝗ ꝓpꝛij coꝛ/
dis quales ſint affectiões. Q q̃t affectio/
nũ prauitates. In mult͛ reſident odia: ine
uidie: ire: ꝛ ꝯcupie ꝛc̃. Et vt breuiter dixe
rimus ibi eſt radix totius mali et inuidie
¶ Figura Leui. v. ꝛ. xj. Incurrebat aliq̃s
imũdiciã ex moꝛtuis nõ vidẽdo ſed tãgẽ/
do. In q̃ ſignificat͛ q͛ neqꝫ a tẽtatione dia
boli: neqꝫ carnis aut mũdi incurrit͛ imũdi
cia pcti niſi rõne volũtarij cõſenſus. Quõ
etiã icurrit͛ imũdicia reſpectu pcti ꝑ alios
cõmiſſi aut cõmittẽdi ſi q̃s i illõ ꝯſentiat.
Vñ. xj. q. iij. Qui ꝯſẽtit peccãtib⁹ ꝛ defẽ
dit aliũ dilinq̃ntẽ maledict⁹ erit apd deũ ꝛ
hoĩes. Audite factores criminũ: lenones
maledici: aduocati non veridici calũnia/